

თეატრი

1889 წ.

№ 19, 20 & 21.

სამბატობის 26

გაზეთი ღირს: ერთის წლით—5 მ. ნახევარის წლ.—3 მ. ცალკე ნომერი—15 კ.

ხელის მოწერა და წერილების გამოცხადება შეიძლება ამ ადრესით: Тифлисъ, въ книжный магазинъ Григорія Чарквіани, Роману Паицхава.

რედაქცია არ კისრელობს, წერილების უკან გაგზავნას და მათ შესახებ მიწერ-მოწერას.

გაზეთში დასაბეჭდად გამოგზავნილ წერილებს უნდა ჰქონდესთ მოწერილი სახელი, გვარი და ადრესი ავტორისა.

ქართული თეატრი
სამბატობს, 26 სექტემბერს
ქართული თეატრის
არტისტები წარმოადგენენ

I ამოკრულ

გაბამაჭვილ ევა
ღრამა 4 მოქ. გაღმ. თ. ღ.
გ. ერისთავისაგან.

II

გულბა იბრაძე
ღრამაჯიული ეტრული I
მოქმედებად.

მოთამაშენი: ქ-ნნი
საფაროვისა, გაბუნია-
ცაგარლისა, აკალიშვი-
ლისა, კახიძისა; ბ-სნი
ბაშვიძე, ყიფიანი, ცა-
კარელი, გუნია, კანდე-
ლაკი და სსუ.

ადგილების ფასი ჩვეუ-
ლენრივია.

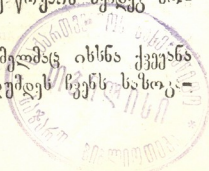
დასაწყისი 8 საათზე.

თბილისს, სექტემბრის 25-ს.

უველას მოესწენება, რომ ადამი-
ანი მარტო ჭამისათვის არ განე-
ნილბა და სახარებაც ემოწმება ამ
ჭეშმარიტებას: არა ერთითა ჰური-
თა ცხონდების კაცდი, არამედ ეო-
ვლითა სიტყვითა, რომელი გაი-
ვალს ჰირისაგან ღვთისაო.

სიტყვა, მასთანვე ღვთისა, ესე
იგი სიბრძნე, ჭეშმარიტება, ზნეო-
ბა და საზოგადოდ ყოველ კვარი
სათნობა, აი რა უნდა იეოს ადა-
მიანის დასაწაფებელი წეარო, წეა-
რო სიკუდილამდე საწადელი და
არა ორითდე წრუჰის ჰემდეკ მო-
სამუალებელი.

სიტყვა მაცნოვარებისა, რომელმაც იხსნა ქვეყანა
და მადლი მიანიჭა, ჭლამის ღადუმიდეს სვენს საზოგა-

დაეხი. უთუოდ ჭმა-სმის მეტის მეტს მსჭუნვე-
ლობით ეურის დაუი გაგვსივებია და შიტომაც ზიტევა
ღეთისა და ჭეძმარიტება ველარ იხეჭლება ჩვენის გუ-
ლის ფოცარსე.

რა უნდა იყოს ის ადამიანი, რომელსაც უწინ სი-
ტევა ღეთისა, მოყვასისა და ქვეყნის საკეთე ჰარსე
ვერე და ამ გვარად თითქო ცდილობდა ჰურიით ცხო-
ნებას არ გადაჭეოლოდა და დღეს-კი კუჭის მრწამსით
ყოვლად საბრალეო გატაცებულა. ათას გვარი ქალაღღის
თამაშობა და ნარდ-ჭადრაკი იპეობენ შრთლად მის
სულსა და გულსა; თუ არა და ცეკვა, სიმღერა და
ლახლანდრობა მიჩინია მოვალეობად. მაშინ როდესაც
ცხოვრების ეახა იწვევს მუშაკებს და ვაგლახს! არავინ
არ იღებს ხელსა. რამდენი კეთილი საქმე ჩაფუშულა
ამ გვარ ჰირთა მოწყობათა! თავიანთ გარეწრობას და
გულგრილობას აღარ კმარობენ, ხანდახან ხელის შე-
მშლელადც თავს გამოჭეოფენ.

იმათ ჭსწამდათ მიამავალი, როს ჭქადაგებდნენ
ქვეყნის ცხოვრებას და ან შეგნებული ჭქინდათ იგი,
რასაც ამბობდნენ? სრულიად არა. მათ ძლიქვნელობით
თავი მოჭქონდათ და როდესაც ამან ვერ განსჭრა, გუ-
ლი გრილი დაურჩათ ისევე, როგორცა ჭქონდათ. სო-
კიერთი სომ იმათ შორის სულის სიმრუდეს მტეიტედ
დაადგა. მათ ძვალ-რბილში გამჯღარე არ ჭქონიათ

ქვეყნის სიკეთე, ვერ შეუგნიათ ბეცნიერება და ეხლა-კი ცვაგონებენ უჭყინ-ტულო არსთა ქმნილებას. ამ გვარ ზიროვან ხსნა არ იქნება, მათი წესი აკებულა: ცსო-ფრების ტალღებს საბრალონი შეუთრევა.

ჩვენ გვიჩინებს შრომად მოვწვიოთ სულ სსუბ რიგი ახალ ვასდობა, იმ გვარში მუშაობ, რომელნიც სულით და გულით იქნებიან ჩვენის ქვეყნის მოსამსახურედ, სასოებას არ წარიკვეთენ და ჩვენს ცხოვრებას უკუდმართობით დაბეჩავებულს თერს შეუცვლიან, აღორძინების დროს შეასწრებენ,

სასიათის სიმტკიცე, წნეობის კირწქალი უნდა განასხვავებდენ ამ გვარ მუშაკებს და საქმე, დიდის სასაყბით გამოწვეული არ მიატეკონ, არ დააგდონ უოგლად უმწეოდ. ჩვენს მწერლობაში წამდენია მაცალითი მის, რომ მწავალნი გამოსულან სამწერლო ახარესხედ, უმუშავნი, სხელაც გაუთქვამთ; მაგრამ თურის არ იეოს თავიანთ ნაღვაწ მწერლობისათვის წინლი უკრავთ და სელიც აულიათ.

კუჭის მრწამსით გაცაცებული ზოგი უცხოეთს და უცხო მწერლობას შესიხნებია და ზოგი კი მინჯე გამდგარა. მართალია ეს განდევილნი ხანდახან ინტრიგითაც ვამხდარან იძულებულნი, რომ სამშობლო მწერლობასე სელი აელით და სხვა ხელობა რამ იყინ თ; მაგრამ ჭირსა შივან გამაგრება, რუსთველისაგან დაწყ-

ღრებულნი აინუნშიაც არ ჩაუკდიათ და მის მაგიერ რომ გამარჯვებით გამოსულიყვნენ განსაცდელიდამ, ბოლო-მოდებით, დამარცხებით უკუ-ქცეულან.

ზარიელი ყავახელი.

ახალი ამბავი

მივიღეთ ახალი წიგნი ქართული თეატრია (1879—1889) ბ-ნი ვალერიან გუნიასი. წიგნია გამოცემული ქართულის სამუდამო სტენის ათის წლის არსებობის იუბილეის გამო. დაწვრილებით არის წაამბობი თაკ-გადასავალი ჩვენის თეატრისა და მასთანვე ჩართულია ბევრი სასარგებლო რამ მოსაზრება საზოგადოდ თეატრის შესახებ.

ქუთათურ ქართველ ისრაელების წრებისს ხასამ სიმონ რიჟინაშვილს შეუდგენია ებრაულის ენის სელ-სამღვანი წიგნი ჩვენ-ბურ ისრაელ ემაწვილთათვის. ჩვენ ეს სელ-სამღვანი წიგნი უწინაც გვინახავს, მაგრამ ებრაულის სიტყვების ქართული თარგმანიც ებრაულის ასოებით იყო. ჩვენ, რასაკვირველია, ეს იმით ავსსენით, რომ ეცოდნებთ ებრაულ წერილში უცხო წერილის არება, მაგრამ პატივცემული ახალგაზდა რაბინი კარგს იზამს, რომ ქართული სიტყვები ქართულ ასოებითვე მოუწეროს და ამით უფრო ადვილ შესათვისებელი გახდოს, დაბადების ნამდვილი ენა, რომელსაც, უჭკეღლია ბევრი ცნობის მოყვარე ქართველი არა ისრაელთაგანიც მოისურვებს, რომ დედანში წაიკითხოს ბევრი რამ სამაგალითო ქმნილება ღვთისგან წოდებულის ერის ნიჭისა.

ჩვენ მივიღეთ ორი პატარა წიგნაკი: „ქანა-ღარკ“ და „ბერ-ლინის გარემოცვა“ თარგმნილი პეტერბურგის უნივერსიტეტის

ქართულ სტუდენტების მკერ. გამოცემა სუფთა და ლამაზია და ეგზეკუციონარი შურად ღირს. ისეილება გრ. ჩარკვიანისა და რ. ფანცხვას ქართულ წიგნის მაღაზიაში.

წიგნაკები სუფთა და თავისუფალის ენით უთარგმნით და თანაც ეტეობა, რომ მთარგმნელთ შრომა და ჯანა ან დაუზოგეთთ რრიგინალის დასაცველად.

საზოგადოდ მაღალ სასწავლებელთა ჩვენ მოსწავლე ემაწვილ-გაცების ასეთი საქმე პირველი ამბავია ჩვენში და გულ-წრთელად გისურვებთ, იმათი ამ გვარი ღვაწლი დამოუტკიდელებისა და გამომსწავლების სიკეთით გავრძელებულ იყოს შემდეგისათვისაც...

იერის მე-200 № ეკითხულობთ: სექტემბერში აღმოსავლეთის ქვეყნების მცოდნე მეცნიერთა კრება იყო შვედის სახელმწიფო ქალაქში, სახელდაობრ სტოკჰოლმში, და კრების საპატრიოთა მხდომარედ თვით შვედისა და ნორვეგიის მეფე ოსკარ II ბრძანდებოდა. ქართველთაც ამ კრებაზე დაესწრო პროფესორი ა. ცაგარელი, რომელიც პეტერბურგის უნივერსიტეტში ტექნიკა თვის წარმომადგენელად, როგორც მცოდნე აღმოსავლეთის ქვეყნისა და მწერლობისა. ამ პროფესორის ხელით ჩვენმა „წერა-კითხვის საზოგადოებამ“ გაუგზავნა ძღვნად მეცნიერთა კრების გვირგვინისა თანამდომარეს მიდდრულად დაბეჭდილი სურათებიანი „ვეფხისტყაოსანი“. ეს ვეფხისტყაოსანი პროფესორს ა. ცაგარელს ჯერ სტოკჰოლმში შეკრებულ ზოგიერთ მეცნიერთათვის უჩვენებია და იმათ ძრეელ მოსწონებათ. ერთს იქაურს პროფესორს შეტად ტექნიკირებოდა კიდეც, რომ ტვილისში ასე კარგად დაუბეჭდათო ეგ წიგნი; მაგისტანს უდას ჩვენს სტოკჰოლმშიც ვერ გააკეთებინო. მერე ცაგარელს წიგნი მიუთმეკია ოსკარ შვედისათვის. მეფესაც ძრეელ მოსწონებია და თითქმის მთელის ოცის წუთის განმავლობაში უსინჯავს. როცა გადაუთვალეურებია ამ წიგნის ბორენის მიერ ფრანგულად დაწერილი შინაარსი, მეფეს უბრძანებია: „სავერგელია, სოლომონის წქება ქებათ;“-სა ჭგავსო“. მეფეს დაუბარებია ცაგარელისათვის: „გარდაეგით ჩემი გულითადაც მაღლობა „წერა კითხვის“

სკის საზოგადოებას“ ამ მშენებლისა და ძვირფასის ძღვენის მორ-
თმევისათვისა“.

გრების გათვლების შემდეგ კონტრესის მდივანს, ანუ სერუ-
ტარს უთქვამს პრაქტისორის რეგარლისათვის: „უთქვენს აკუუნის
ტუაოხანს“ იშვიათა შატავი სკდა წაღადაო. მეუემ ის წიგნი თა-
ვის წიგნთ საკითხუასათეან მდინდომა და ესლა იმის კაბანტშიაო“.
უნდა შენიშნოთ, რომ მეუე ოსკარს მრავალი წიგნები მფარტეეს
კონტრესის წევრთ, მგრემ მეუემ ბრძანა, რომ უკელა ის წიგნები
გაუნაწილეთ უკსაღისა და ქრისტეანის უნივერსიტეტებსაო. მე-
უემ მხოლოდ რამდენიმე წიგნი დაიტოვა საკუთრად თავისთვის
და აი იმ წიგნებს შორის მთქუალთა ჩვენის უკვდავის შოეტის
შოემცხე.

საიუბილეო წარმოდგენის გამო

ჩვენში ისე მოიკიდა ფეხი ქართულმა საერო სცენამ, რომ
მისი მუდმივის მოღვაწეობის ათის წლის თავიც-კი გამოჩვენებით
ვიდლესასწაულეთ. კარგის მეტო აბა რა გვეთქმის, როცა ხელავ
ერთის შრით ნიჭიერ არტისტებს და მათ თავდადებულ მოღვა-
წეობას საშზობლო სცენის აღსაორკინებლად და მეორის შრით
საზოგადოების გულ მზურვალე თანაგრძნობასა. ამ შემთხვევაში
ნაკლულოეანების ძებნა, მეტი რომ არ ესთქვა, მეტჩრობაა. ამ
თვის 19-ის წარმოდგენამ აშკარად დაგვიმტკაცა, რომ კვლავაც
კარგად წავა ქართულის სცენის საქმე თუ მოთავედ მხნე რეჟისორი
და მსახურებად ნიჭიერი არტისტები ეყოლებთ, და თუ რეჟისორი
იმ დროსვე არტისტიც იქნება, ეს ხომ სცენისთვის სახეიროა ქარ-
თული დრამატიულის საზოგადოების კომიტეტმა სწორედ მაშინ
დაანება თევი ქართულის სცენის გამგეობასა და წყალს მისცა მისი

მსახური არტისტები, როცა დაატყო თავის თავს უვარგისობა; ეს ქირი, ვთქვათ, მ. რგებელია, მაგრამ ნაწილობითი საქმის დაგდება და საიუბილეო დღესასწაულში მონაწილეობის მიუღებლობამ სწორედ გაგვაოცა, მაშინ როდესაც ინიციატივა მისგან უნდა დაქრულიყო და ერთობილის ძალით ერთი ორად და ათად უფრო ბრწყინვალე გამოაულოყო სადღესასწაულო წარმოდგენა. ვიმეორებთ, თუმც უმისოდაც ჩინებულად ჩაიარა დღესასწაულმა.

ახალი დასის გამგებლად ბ. ვ. აბაშიძეა, დაულალოვი მუშაკი და მეტად ნიჭიერი არტისტი, ახალ რეპერტუარში ბევრი კარგი ნამდვილი თუ თარგმნილი პიესაა და იმედია დრო გასულ პიესებით თავს არ მოაბეზრებენ საზოგადოებას. მასთანვე საქორთა შინაარსითაც საინტერესო ამოაჩიონ. ამ შემთხვევაში თეატრიც ერთგვარი ბაზარია და წარმოიდგინეთ, რა რიგად დაფრთხება მუშტარი, თუ ვაქარმა გამოფინა დამყაყეული და მოდა მოღებულა საქონელი.

X.

* * *

სულა ექმის ზიარებას,
 მარტო მიმძიმს სჯა და ლხენა:
 როს მარტო ვკრძნობ ნეტარებს
 თანვე მტანჯავს მარტოს წყენა.

ნ. დ.

სამოღიან წლების დღეაღები და მათი პატრონები.

ცხოვრება ისე მოწყობილა, რომ ან ერთი თაობა უნდა უჩივოდეს მეორეს, ან ეს მეორე იმ პირველს. ძველ და ახალ მოდგმათა შორის განხეთქილება, ზრძოლა და სასტიკო ომიც ბუნების კანონია და მას ვერ აცდება ვერაფერი. ვერ აცდით ჩვენც და აგერ-ვეგერ, დროგამოშვებით, თუმცა ისე სისტემატიურად არა, ეს საინტერესო მოვალეობა ჩვენშიაც იჩენს ხოლმე თავს. სამწუხაროა მხოლოდ, რომ ვგ ზრძოლა ხან-და-ხან, როგორც, აი ეჭლა, თითქოს ბუნების წინააღმდეგადაც შიდიოდეს. ბუნება ითხოვს, რომ თავს დამცემი, ლანტის შქნეფელი და კიჲინის დამძახი უფრო ახალგაზდა, ჯერ უმაწვილი, თავის ძალის გიგანტიურად დამხატველი პირი უნდა იყოს და არა ის, ვისაც ბედის ჩაჩხი გამოუელია, და ვისაც არა ერთჯერ და ორჯერ უჭამია ლამაზი სილა ან ღონიერი მოგვერდი. ეს უკანასკნელი უფრო ჭკუა დამჯდარი, ახჯერ გამზომი, ერთჯერ გამჭრელია და ვერ ჰხედავს კასკასით და თავპირის მტერვეთ მტერს დაეცეს. იგი უფრო უცდის ახალგაზდებისაგან ზრძოლის ატეხას, რომ კარგად მომზადებულმა ყველაფერი ეს აიცდინოს და, თუ შეიძლება, ცოტათი მინც დააკლოს, რადგან თვითონაც დარწმუნებულია, რომ დროთა ბრუნვაში მისი ხანი წარსულია და, რაც უნდა ძლიერი ყოფილიყოს ერთ დროს, როცა ის იყო ჯერეთ უმაწვილი, „სიყმაწვილე“ და მომავალი თავისას გაიტანს და მას ბურთს და მოედანს გამოაცლის.

ყველაზეათვის ადვილათ მისაზხედრია, რომ სანამ ცხოვრება ნორმალურ კალაპოტშია ჩაყენებული და მის სელას არაფერი არ ატეხებს, მანამ „ახალის მომავალის“ წინამორბედნი ყოველ ნაბიჯზედ ნიშნს მოუგებენ ძველებს და მოთხოვენ მათ ახალი მდგომარეობის შეთვისებას. თუ-კი ცხოვრება ანორმალური, მისი გზათა კვალი არეულ-დარეულია, მაშინ-

კი გაუკითხველათ დასცემს ნალარას გინდ ძველი, გინდ ახალი, რადგან აქარავეითარი წესი, არავეითარი რიგი, საზოგადოდ ცხოვრებაში ხმარებული კანონი აღარ აქვს.

ჩვენი ცხოვრება არეულ-დარეულია და იმის ნიშნად ამ ზაფხულის წერილებია საზოგადოდ ახალგაზღვრების და კერძოდ სტუდენტობის შესახებ. წერილები დიდად კიცხვენ ახალგაზღვრებას, ვერ ხედვენ მასში ვერც ერთ იმ ელემენტთაგანს, რომლის შემხედვარე ადამიანს იმედი ეძლევა ახლო გაზაფხულისა და მათ შესარცხვენად, თავის აზრის უფრო მკაცრად გამოსახატველად აღარებენ ძველს თაობას, რომელიც სამოციან წლების იდეალებს ატარებდა და მით ცოცხლებდა. ამ იდეალებზე საუბარი ისე ხშირად გვესმის, რომ ჩვენ ვფიქრობთ, ინტერეს მოკლებული არ იქნება, თუ მოკლედ გავჩვენებთ, რამდენად მართალია ამ გვარი საქციელი და ხშირად თავის-ქება ძველის თაობისა, რომელსაც ეს იდეალები ხელზე დაუხვევია და საბრალო გლახასავით დათხოვილობს:

Подайтѣ мальчику на хлѣбъ,
онъ Велизарія питаетъ.

ჯერ ერთი ის, რომ ამ „იდეალების“ ხსენებაზედ უმეტესს ნაწილს ძველის თაობისას სირცხვილი უნდა კლავდეს და არა იმით ყოყოჩობდეს. აბა რომელი თაობაა, ის ძველი თაობა, რომელმაც „იდეალი“ ყბადალებულ სამოციან წლებისა დიდი ხნია ხერხელში არ გააძვრიოა და მის მაგიერ ან რკინის გზას არ შეუდგა, ან სიმინდის იჯარას, ან ლვინის ზიდვას: გარდა ორი სამი პირისა, ვინ არის ის, ვისაც იდეალებით თავი მოაქვს არა თუ ახალგაზდა პირებთან, არამედ, თვით უბრალო მეღუქნესთანაც.

თვით ძველი თაობა კაი ხანია, რაც მიხვდა, რომ უბრალო „იდეალების“ ძახილით ეხლა აღარაფერი არ გამოვა და მიტომ საქმესაც მიჰყო ხელი, თუმც პირვანდელ თავის დედა აზრს ბევრმა გზა აუხვია, ბევრიც ჩამორჩა და ბევრსაც ისეთი

ნახტომი მოუვიდა, რომ უცებ თავის თავიც ვერ იცნო, ზრამც თუ აზრი გაეგო; ერთის აზრის წინააღმდეგი მაინც არ ეინ აზ იყო; მის, რომ ქართველები ქართველებათ უნდა დარჩესო. მე განგებ გამოვიყვანე ასეთი უბრალო ფორმულა და არ ეუწოდე მას საერო საკითხი, რადგან ამ უკანასკნელს რალაც სხვა მნიშვნელობას აძლევენ, დიდად თავ-სატყის და ახილომაც ბევრიც სხვა-და-ხვა თვალით უყურებს. ქართველებისა-კი ქართველად დარჩენა უბრალო ჩვეულებრივი საქმეა. წინააღმდეგობა ამ სურვილისა, ბუნების წინააღმდეგობაა. ამ დედა აზრიდამ გამოიყვანეს საჭიროება მწერლობისა და სხვა ზოგიერთ დაწესებულებათა. როდესაც აკვირდები ამ მათ საქმეს, მაშინ, მხოლოდ მაშინ ხედავ, როგორი იდეალი, როგორი გამორკვეული პრინციპი ჰქონია მათ ცხოვრებას და მხოლოდ მაშინ იხარებ, თუ იცი, რომ ამ „იდეალს“ არ აქვს ადგილი თანამედროვე სტუდენტების გულში, სადაც იდეალია, დედა-აზრთა, იქ ყველა საქმეები ამ დედა-აზრთან უნდა იყოს შეთანხმებული, მასთან შეწონილი და მისგან გამომდინარე. ასეა ნეტავი? განაახლეს სამშობლო მწერლობა, ეგ უდიდესი და უსაჭიროესი საგანი ქართველების ქართველებად დარჩენისათვის და მასთან დაჰბადეს, აღზარდეს, ააყვავეს რუსული ჟურნალ-გაზეთობა, რომელმაც ჰლამის დააძაბუნოს იგი. ვინ თუ არა იმავე ქართველებმა, რომელნიც მუდამ წუწუნობდნენ და წუწუნობდნენ ქართული მწერლობის სიღარიბეზე, დააყენა რუ'ული ჟურნალ გაზეთობა კავკასიაში იმ სიმაღლემდე, რომელიც ქართულისათვის თითქმის სანატრელია: რა საფუძველი, რა მიზანი ჰქონდა ამ გვარ საქციელს ჩვენის „მამულის-შვილებისასა“. არც აღრე, არც ეხლა არ გამოუჩებნიათ დაემტკიცებინათ ან მაშინდელი, ან ეხლანდელი საჭიროება იმ გვარ რუსული მწერლობისა, როგორიც დაიბადა და გაიზარდა ჩვენში. იმავე დროს ჩვენ ვერ ველირსეთ ორ გაზეთს მაინც. ერთი გაზეთი ჩვენი სემზღვარაა. ვიურჩულობთ, საყვედურს ვამბობთ, ხანდისხან გულიც მოგვდის, როგორ თუ არ გვანებენ ჟურნალ გაზეთების გამოცემასო და იმას-კი არ მოვიფიქრებთ, რომ ჩვენს ენა-

ზე ეხლა უკანასკნელი თხუთმეტობიდე ჟურნალ-გაზეთი იქნებოდა, რომ ბალღური ჩემია-შენიაობით „მამულის-შვილებს“ გამოცემანი არ მოესპოთ. რომელიმე ამ გვარი ვაჟ-ბატონი გაუწყრებოდა გამოცემას, ან მიტომ რომ მის ნაჯღაბს არ ჩაუბეჭდა და ქვეყანაზე ერთს სამასხარო საგანს არ მიუმატებდა, ან და უფრო ხშირად მიტომ, რომ ზოგიერთი გრამატიკული ფორმა, გამოცემაში ხმარებული არ ეპრაუნებოდა. ყოველ ღონისძიებას ხმარებდა გამოცემა მოესპო და ჩვენს მიყრუებულ მხარეში ამასაც ადვილად ახერხებდა. რა გვარი „იდეალი“ ტრიალებს ამნაირ ინტელლიგენციაში, სახარბიელო ნეტავი?

მეორე საზოგადო საქმე, რომელიც დღეს ჩასმე გვიქადა და რომელიც ჩვენმა ძველმა ახალგაზდობამ მოითაოსნა, ბანკი გახლავს. ნუ მომთხოვთ დადექილი გადავდექო და ბანკის წესდების ავკარკიანობაზე ან მის საჭიროებაზე მეათასე ერთჯერ ბაასი დაგიწყოთ. უჩემოთაც თავი მოგვაბეზრეს ამ საგანზე წერით დიდმა თუ პატარამ, მცოდნემ თუ უმეცარმა? ტყუალად-კი არ იმანვილა ვილაცამ, რომ ბანკის სარკებლობას ერთში ვხედავო-მწერდება გაგვიმრავლაო- ჩვენთვის ისიც საკმაოა ვიცოდეთ, რომ თავისევე ავებულ შენობას, თავისევე ნაშობ არაებას ძველმა თაობამ, იმ თაობამ, რომელ დღესაც „საქმიანობას“ ტრაბახობს, ძირი გამოუშალა, კრედიტი წაუხადინა. თუ ეს იმდენათ ნათლად არ იჩენს თავს თბილისის ბანკზე, ქუთაისისაზე ხდომ უარს ვერაინ ვერ იტყვის, რომ მისი კრედიტის დაკარგვასა და საზოგადოთ საბრალო მდგომარეობაში სამოც და სამოცდა-ათიან წლის ახალგაზდობას თვისა „წელილი“ ურევია. ანას არც ისინი ფარვენ. ერთი რომელიც ლაც გაზეთი წუხდა, რომ საუბედუროდ ბანკის საქმეზე შეტანილ დანოსებს გასაველი არ აქეთო, და შეხაროდსხევაგვარ დანოსებს, რომელთაც შესაფერი შედეგი მოსდევთ. მეტია ვთქვათ, რომ ყველა ამ გვარ მადანზე არ ყოფილა და არც არის ჩვენს საზოგადოებაში. აგრე რომ იყოს, უბრალო სიცოცხლევ გაჭირდებოდა, მაგრამ ძველი თაობა ხომ

ერთიანად იძახის: ჩვენ ვიყავით, რაც ვიყავით, ტყუილა ნუ გვედარებიოთ, თორემ თითო ოროლა მაგალითი ყოველგან გამოერევა.

რაც გინდათ აიღეთ, რომ დაინახოთ თუ რა გვარი მიმართულების და შეხედულების პატრონი გახდა ძველი თაობა, როცა ცხოვრებამ აიძულა ის, სიტყვასთან ერთად ხელიც გაენძრია, საქმეც გაეკეთებინა. სააზნაურო სკოლები ისეთ ბაღურ და თან გაუგებარ მდგომარეობაშია ჩაყენებული, რომ არ იცი იცინო, თუ იტირო. რომ ჩვენი არ იყოს, რომ იგი ჩვენ მოსისხლე მტერს ეყუთენოდეს, მაშინაც გული არ უზამს პატიოსან კაცს ისურვოს მისთვის ესეთი მდგომარეობა. აგერ თითქმის ათიოდე წელიწადია, რაც არსებობს ეს ორი შკოლა და სხვა და სხვა გათაფხვებული პირისაგან თავი ვერ დაუხსნია: ყოველ წლივ რომელიმე მათგანი აღძრავს კითხვას, თუ პროგრამის შეცვლაზე, თუ ამ შეცვლისაგან გამომდინარე შედეგზე, და ხშირად ისეთი არევე-დარევა მოხდება, რომ ერთი და იგივე პირი ყოველ-თვეში ახალ-ახალ აზრს ამტკიცებს და ისე გულმოსული და თითქოს დაჯერებული, ვითომც და გუშინწინ-კი სხვა ნაირად ქადაგობდა. ეს ყელაფერ ამტკიცებს აზრების დაუდგრომლობას, ორატორების და „ისტორიის“ მომქმედ პირების უპრინციპობას და ამის შერე კიდევ ხმა მალა საჯაროდ ძახილი რაღაც „იდეალების“ შენახვაზე ნამეტანი შეცდომაა, სხვა სახელი თუ არ გვინდა დაეუძახოთ.

წერაკითხვის და დრამატიულ საზოგადოებას ხომ ყველაზე უფრო ეტყობა ამ „იდეალების“, ამ „აზროვნობის განხორციელება“ მიტომ, რომ აქ ყოველგვარი სხვა ინტერესი, გარდა ნაციონალურისა შეუძლებელია და ამიტომაც მას ის მაცოცხლებელი ძარღვებიც აკლია, რომელიც ცაბათი თუ ბევრათ სულს

ადგმევენებს მწერლობას თუ ბანკებს. მეორეს მხრით, რადგან აქ ისეთი განხეთქილება შეუძლებელიცა რომ მოხდეს, როგორც მაგობაკებშია თავისი აზრის სიმარტივის გამო, ამიტომაც აქ საქმეს ყურად უღებლობა და გულგრილობა ჰკლავს. და ეს ისეთი შესამჩნევი მოვლინებაა, რომ კიდევ ვიმეორებ, რალაც იდეალებზე ძახილი ნამეტანი შეცდომაა, სხვა სახელი თუ არ გვინდა დავუძახოთ. ესარი მხოლოდ, რაც გააკეთა ძველმა თაობამ. რაც უნდა გაეკეთებია და არც შეეძლო, იმას ნუ შეკითხვით, თორემ ესლავე გამოხტება ვინმე მათგანი, და რალაც სულელურ თეორიას მოგიყვებათ, რომ თუ ვერ გააკეთეს, მაშ შეუძლო უოფილა, მეტი რამ გამოსულიყო მათი ხელიდამო, თითქოს და კაცის და თაობის ნება არარის ხელ-ცარაელი იჯდეს, გალავინის პრასპექტი, ისიც მუხრან-ბატონის სახლების წინ, სთელლოს ან და მეცადინეობდეს და თავის იდეალს საქმეჯ აქცევდეს. ყოველ შემთხვევაში იმ საგნის ასახსნელად, რომელიც ჩვენ წინ დგას, მათგან გაკეთებული საქმეების გაჩხრეკაც საკმაოა და, როგორია მათი ნაღვაწი, ზემოთ დაინახეთ.

ამგვარი აბრუებული, თავის აზრის გამხტომი და არა ერთხელ მოლალატე, ძველი თაობა, რასაკვირველია ვერ დაიმსახურებდა იმ მნიშვნელობას და გავლენას სამშობლოს ცხოვრებაში, როგორც საჭიროა და შესაძლებელიც ჩვენისთანა მდგომარეობაში ჩაყენებულ ერთათვის. უმეტესს ნაწილს მისას (ძველი თაობისას) სახელი გატეხილი აქვსთ და თუმცა ამ მოვლენის უმთავრესი მიზეზი მათგან დამოუკიდებელი გარემოებაა, მაგრამ არც მათ დაუკლიათ ხელი, რ:იმე ფერათ თავის კრედიტის დაკარგვა მოეხერხებიათ. და არა თუ სხვის თვალში, საკუთარშიაც დიდი ნდობა და გავლენა არ აქვთ კორმა, პირადმა ანგარიშებმა ისე აწეწეს და დაწეწეს

მათი საქციელი, და რომ ყოველ მათგანს საზრალოს სახე მიუღია და ვერც ერთი ვერ იტყვის ხმა მალლა: ნუ მცემ ზეც კაცი ეარო. ამის თქმა არ შეუძლიათ და არც სხვებს აბედინებენ, რადგან ყოველგვარ მრწადინებაზე სტერეოტიპული ფრაზით დაგვხდებან: ეს ვცადეთ ჩვენ; განა არ გვიცდია, მარა ბავშობაა, არაფერი არ გამოდისო.

თუ მანცადა-მანც გნებავსთ შეიტყუათ, რას ადგია ეხლა უმთავრესი ნაწილი ჩვენ მოქმედ პირების, რომელიც მთლად ძველი თაობისაგან არის შემდგარი, გეტყვით, რომ ეხლა ხანს იმათი ყურადღება ეკონომიურ კითხვებზეა მიქცეული, ეხლა ყველა ეკონომისტად გადიქვა და ძლიერ ჯაფრიც მრდისთ; თუ არ უჯერი და ეუბნები, რომ მარტო ეკონომიურ საკითხით ერი ვერ იერებს, რომ ღარა მარტო პურიტ ცხოვრების კაცია, რომ კაცის ცხოვრება და ერისა ბერს სხვას რასმე შეიცავს, რასაც ეკონომიურ მდგომარეობასთან ძალიან თხელი ძარღვი აქვს: ამის გაბედვა და ეხლანდელი ეფროპიელის ფრანგისან ინგლისელ ცხოვრების მოყვანა ერთი იქნება, თითქოს ფრანგი და ინგლისელი პოლიტიკურ და გონებრივ ცხოვრებას ნაკლებ მნიშვნელობას აძლევდეს, ვიდრე ლუკმა პურისას და მეჩე თითქოს ყოველად განვითარებულ და განთვითებულ სახელმწიფოების შედარება შეიძლებოდეს ყოველად უძლურ, ყოველად შემორკილ ხალხთან. ყოველ ამასთან ძველ თაობას არ მიეტეცება ერთი ცოდვა, რომელიც ჩვენის აზრით ყველაზედ უდიდესია: მან არ იცის და არც ფიქრობს ხელი შეუწყოს ცხოვრებაში ახალ გამოსულ ახალ-გაზდა პირთ და ამით გაუადგილოს მათ სასარგებლო მოქმედ პირებათ გადაქცევა. დაქანცულნი თავის პირადი ანგარიშებით და ბრიყუული მედიდურობით, რომლის

ახსნა ყოველად შეუძლებელია, ისინი ვერ ცდილობენ ახალგაზრდობის გული მოიგონ და ეს ენერგიით სავსე ელემენტ-გაიხადონ ამხანაგად. მაგრამ, იქსადაც უბრალო ჩემია-შენიაობაა, იქ არც ამხანაგებია საჭირო და არც მოწათფები, სქ უფრო გინება, დაცინვას და კილვა გაატანს შენსა და ამას ვერ აუხვიეს გზა ვერც ჩვენმა ვაჟბატონებმა. იმის მაგიერ რომ ხელი მოუმართონ და ლუკმა პურის სახსარი აშოენინონ, ახალგაზრდას ესენი მის კანდიდატობაზე მასხრობენ და მის „ჩინოვნიკობაზე“ ლაზღანდარობენ ამასთანავე ავიწყლებათ, რომ თვითონ ისინი გამოუკლებლად გვარიანი ხანია რაც საკმაო ჰონორარს ღებულობენ თუ საზოგადო, თუ სახანონო დაწესებულობისაგან, არ ფიქრობენ, ამ მდგომარეობას თავი დააწვიონ მაინც, რომ მთის გადაღმრდამ მოსული პირები არიან, რომ ჩვენი ქვეყნის ვითარება არ იციან, და ვერ ხედვენ, რომ განათლებულნი ახალგაზრდა უფრო მეტად ღარიბი ოჯახისაგან გამოდის. ამ დალოცვილებს ყველას სომხის ქალი ხომ არ შეუერთავს, რომ ასე გამდიდრებულან, წარმოდგენაც არ აქვთ სხვის სიღარებზე?

ა. ლ.

***

ღმერთო, შენ შექმნილ სოფელში
 რამდენი ცოდო ტრიალებს:
 ერთი რომ სიცილს უნდება,
 მეორე მწარედ ღრიალებს,
 მესამეს არ აქვს საფარი,
 არ იცის სახლის კარები;

მეოთხე გულში ქეითინებს,
ჩაშოსდის ცრემლის ღვარები;

მეხუთე სევდით მოცული
მოსთქვაშს სიმუხთლეს ბედისას,
შეექცეს გაშწარებული
აყვედრის ძუძუს დედისას....

ეჰ! რა ესქთვა? ღმერთო, სიმწარე
მოგთვალო რომელ ერთისა!...
განა ადამი ამ ღლისთვის
აჩნილია ღმერთისგა?!

შლვიმელი.

რედაქტორ-გამომცემელი ალექსანდრე ნებიერაძე.

განცხადებანი

სტამბა

ტრიგოლ ჩარკვიანისა
 დ. მედიოკის ქუჩ., ფუბლოკის სახლში
 იღებს ყოველ ტყარ სასტუმრო საქმებს.
 სამის სუფთათ, რიზიანად შმარულუბაზე
 მესტაზე პირობას აძლევს საქმის მოძრანთ.

ძართულ წიხნის მაღაზიაში

ლ. მელიქიძის ქ. ზუბალოვის სახლებში

ისე იდეგა

ყოველ ტყარი ქართული წიგნები.